

Mirosław Wasilewski*

Tomasz Felczak**

Efektywność strategii płynności finansowej w gospodarstwach rolniczych o zróżnicowanej sile ekonomicznej

Wstęp

Zarządzanie przedsiębiorstwem mające na celu maksymalizowanie wartości jest skomplikowanym procesem, w którym należy wziąć pod uwagę wiele różnych czynników [Nowak, 1995, s. 82]. Do najistotniejszych kwestii należą te o charakterze finansowym. W aspekcie krótkookresowym istotnym czynnikiem realizacji celu działalności jest utrzymanie płynności finansowej [Sierpińska, Wędzki, 1997, s. 11]. Odpowiednia wartość płynnych aktywów pozwala przedsiębiorstwu na regulowanie wymagalnych zobowiązań i zapewnia utrzymanie płynności finansowej, która z kolei jest podstawowym warunkiem przetrwania przedsiębiorstwa [Gryko, 2008, s. 156]. Skuteczne zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie zależy jednak od wyboru jej strategii [Zabolotnyy, 2010, s. 263].

W wyniku konieczności pogodzenia przeciwstawnych celów, jakie stoją przed przedsiębiorstwem, tj. maksymalizacji wartości dla właścicieli, co wymaga odpowiedniego poziomu i struktury kapitału obrotowego oraz minimalizacji ryzyka utraty płynności finansowej, którego przyczyną jest niewystarczający poziom i struktura kapitału obrotowego, opracowana została koncepcja strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko [Wędzki, 2003, s. 121]. Przyjęta przez zarządzających strategia płynności finansowej wpływa na realizację głównego celu przedsiębior-

* Dr hab. prof. nadzw. SGGW, Zakład Finansów Przedsiębiorstw i Rachunkowości, Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw, Wydział Nauk Ekonomicznych, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, miroslaw_wasilewski@sggw.pl, ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa

** Mgr, Zakład Finansów Przedsiębiorstw i Rachunkowości, Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw, Wydział Nauk Ekonomicznych, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, tomasz_felczak@sggw.pl, ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa

stwa, ale również i gospodarstwa rolniczego. Kształtowanie relacji w obrębie struktury majątku obrotowego i źródeł jego finansowania, w gospodarstwach rolniczych wymaga uwzględnienia specyfiki rolnictwa, które należy do branż o szczególnie długim cyklu wytwarzania, co w wydatny sposób różnicuje działalność gospodarstw rolniczych, w porównaniu z branżą pozarolniczą [Wasilewski, 2004, s. 34]. Często również produkcja rolnicza ma charakter sezonowy, co jest czynnikiem obiektywnym, sprzyjającym utrzymywaniu wysokiego poziomu aktywów obrotowych [Siudak, 1999, s. 196]. Ponadto, w zakresie źródeł finansowania zarządzający gospodarstwami rolniczymi, w mniejszym stopniu mogą korzystać z pozytywnych skutków dźwigni finansowej, gdyż w aktualnym systemie podatkowym nie ma zjawiska tarczy podatkowej w rolnictwie indywidualnym. W rezultacie występuje mniejsza skłonność zarządzających do zadłużania się [Ross i inni, 1998, s. 282].

Badania realizowane są w ramach grantu Narodowego Centrum Nauki nr 2011/03/N/HS4/03090 pt. „Efektywność gospodarstw rolniczych w zależności do strategii płynności finansowej”.

1. Cel i metody badań

Celem opracowania jest identyfikacja i określenie decyzyjnego charakteru strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko, stosowanych w gospodarstwach rolniczych z regionu „Mazowsze i Podlasie”, w zależności od ich wielkości ekonomicznej.

Wykorzystany materiał liczbowy pochodził z bazy europejskiego systemu zbierania danych rachunkowych z gospodarstw — *Farm Accountancy Data Network* (FADN)¹. W polu obserwacji FADN znajdują się gospodarstwa towarowe mające zasadniczy udział w tworzeniu wartości dodanej rolnictwa. Przyjęte w opracowaniu oznaczenia grup gospodarstw wynikają z metodologii stosowanej w Instytucie Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej — Państwowym Instytucie Badawczym (IERiGŻ-PIB), który stanowi Agencję Łącznikową. W badanym okresie grupa gospodarstw rolniczych obejmowała 2216 jednostek, które funkcjonowały w ramach FADN. Badane gospodarstwa rolnicze pochodziły z regionu „Mazowsze i Podlasie”, wyodrębnionego w celu zbie-

¹ *Farm Accountancy Data Network* (FADN) to europejski system zbierania danych rachunkowych z gospodarstw rolnych, którego formalne kształtowanie rozpoczęło się w 1965 r. [Rozporządzenie Rady EWG nr 79/65/EWG].

rania danych rachunkowych, obejmującego terytorium województw: mazowieckiego, łódzkiego, lubelskiego oraz podlaskiego. Wybór regionu „Mazowsze i Podlasie” podyktowany był średnią wielkością gospodarstw rolniczych oraz umiarkowaną intensywnością prowadzonej produkcji [Osuch i inni, 2004, s. 6]. Dane rachunkowe z gospodarstw dotyczyły 2009 r. i pochodziły z zagregowanych raportów indywidualnych gospodarstw. W ramach systemu zbierania danych rachunkowych z gospodarstw informacje publikowane są dopiero po wprowadzeniu ich do bazy, dlatego występuje opóźnienie w tym zakresie, na etapie realizacji badań rok 2009 był najnowszym.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolniczego jest określana sumą standardowych nadwyżek bezpośrednich wszystkich działalności występujących w gospodarstwie [Goraj i inni, 2005, s. 69] i wyrażana za pomocą ESU². Dotychczasowe badania wskazują, że podstawowym czynnikiem wpływającym na krótkoterminowe decyzje finansowe w przedsiębiorstwie jest kształtowanie się poziomu sprzedaży [Jaworski, 2010, s. 352]. W badaniach celowo pominięto najmniejsze gospodarstwa (2 do 4 ESU) będące w polu obserwacji FADN, gdyż na ogół mają charakter socjalny i trudno mówić w nich o zastosowaniu strategii zachowania płynności finansowej.

W tabelicy 1 przedstawiono liczebność gospodarstw w poszczególnych przedziałach wielkości ekonomicznej gospodarstw. Najliczniejszą grupę stanowiły gospodarstwa z grupy C o wielkości ekonomicznej 8÷16 ESU. W badanej populacji najmniej gospodarstw było w grupie największych EF, o wielkości ekonomicznej powyżej 40 ESU.

Tablica 1. Liczba gospodarstw indywidualnych w poszczególnych przedziałach wielkości ekonomicznej w 2009 r.

Przedziały wielkości ekonomicznej (ESU)	B	C	D	EF	Ogółem
	4÷8	8÷16	16÷40	≥ 40	
Liczba gospodarstw	568	897	609	142	2216

Źródło: Opracowanie własne.

² Europejska Jednostka Wielkości (ESU) jest parametrem służącym do określania wielkości ekonomicznej gospodarstwa rolnego ustalonej na podstawie standardowych nadwyżek bezpośrednich gospodarstwa. Jedno ESU odpowiada równowartości 1200 euro.

W celu wyznaczenia charakteru poszczególnych strategii cząstkowych i całkowitej strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko wykorzystano metodę liniowego porządkowania obiektów wielocechowych [StatSoft Polska, 2012, s. 21]. W porządkowaniu obiektów w celu uwzględnienia wielu aspektów strategii płynności finansowej zastosowano syntetyczny wskaźnik, który polega na zastąpieniu danego zespołu cech, jednym wskaźnikiem, określającym syntetycznie wielkość obiektu ze względu na te cechy [Balicki, 2009, s. 325]. Normalizację surowych wartości wskaźników finansowych wchodzących w skład strategii cząstkowych strategii płynności finansowej i wyznaczenia wskaźnika syntetycznego dokonano według wzorów:

$$\text{dla stymulant} \rightarrow x'_{ij} = \frac{x_{ij} - \min_i\{x_{ij}\}}{\max_i\{x_{ij}\} - \min_i\{x_{ij}\}} \quad (1)$$

$$\text{dla destymulant} \rightarrow x'_{ij} = \frac{\max_i\{x_{ij}\} - x_{ij}}{\max_i\{x_{ij}\} - \min_i\{x_{ij}\}} \quad (2)$$

$$W = 100 \times \sum_{j=1}^m \alpha_j x'_{ij} \quad (3)$$

Gdzie: m jest liczbą cech branych pod uwagę, α_j – wagą j -tej zmiennej.

Charakter stosowanych strategii cząstkowych i całkowitej strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko określono na podstawie poziomu wskaźników syntetycznych. Dobór stymulant i destymulant zmierzał do przypisania jednostkom o strategii konserwatywnej większej liczby punktów. W badaniach przyjęto, że zarządzający gospodarstwami mogą stosować strategię agresywną, umiarkowaną lub konserwatywną. Ostatecznego określenia charakteru stosowanych strategii dokonano, dzieląc rozstęp³ poziomu wskaźników syntetycznych na 3 równe części.

2. Wyznaczenie charakteru strategii cząstkowych strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko

Wskaźniki finansowe wykorzystane do określenia charakteru strategii cząstkowej majątku obrotowego i poziom wskaźnika syntetycznego zaprezentowano w tablicy 2. Udział inwestycji krótkoterminowych w aktywach obrotowych zmniejszał się wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej gospodarstw. Natomiast udział zapasów w aktywach obrotowych był

³ Różnicę między wartością maksymalną i minimalną.

najwyższy w gospodarstwach z grupy EF. W gospodarstwach o niższej sile ekonomicznej zarządzający utrzymywali mniejszy poziom zapasów, ale w celu zapewnienia ciągłości produkcji posiadali wyższą od średniej wartość gotówki, która mogła posłużyć do zakupu materiałów. Poziom aktywów operacyjnych (środki trwałe, wartości niematerialne i prawne, rozliczenia międzyokresowe), które są odpowiedzialne w największym stopniu za generowanie wartości dla właścicieli, był niższy od średniej w największych i najmniejszych gospodarstwach, tj. grup EF i B. Syntetyczny wskaźnik strategii majątku obrotowego (SMO) dla całej populacji wyniósł 51 pkt. Najniższy poziom SMO odnotowano w gospodarstwach o najniższej sile ekonomicznej, co wskazuje na agresywne podejście do kwestii związanych z płynnością finansową. Zarządzający tymi gospodarstwami, mimo że posiadali wyższy poziom najbardziej płynnych aktywów, to w największym stopniu kredytowali swoich odbiorców, co świadczy o nastawieniu na generowanie wartości dla właścicieli.

Tablica 2. Relacje w majątku obrotowym gospodarstw w zależności od wielkości ekonomicznej

Lp.	Przedziały wielkości ekonomicznej	*AOP/AO	G/AO	Z/AO	*N/AO	SMO (pkt)
1	ESU B	5,12	0,28	0,63	0,09	39
2	ESU C	6,00	0,26	0,67	0,07	46
3	ESU D	6,39	0,25	0,68	0,07	45
4	ESU EF	4,70	0,19	0,77	0,04	73
5	Średnia	5,75	0,24	0,69	0,07	51

AOP/AO – aktywa operacyjne/aktywa obrotowe, G/AO – środki pieniężne/aktywa obrotowe, Z/AO – zapasy/aktywa obrotowe, N/AO – należności krótkoterminowe/aktywa obrotowe, SMO – syntetyczny wskaźnik strategii majątku obrotowego, *destymulanta

Źródło: Opracowanie własne.

Najbardziej konserwatywne podejście w zakresie majątku obrotowego wykazywali zarządzający gospodarstwami najsilniejszymi pod względem ekonomicznym. W gospodarstwach z grupy EF, mimo że inwestycje krótkoterminowe były o 0,05 niższe niż średnia, w aktywach obrotowych główny udział miały zapasy. Analogiczne zjawisko uzależnienia poziomu aktywów obrotowych od wartości sprzedaży, występuje wśród przedsiębiorstw produkcyjnych [Siudak, 1999, s. 198]. Jednocześnie

nie sprzedaż z odroczonym terminem płatności w gospodarstwach w tej grupie była poniżej średniej. Utrzymywanie najniższej relacji aktywów operacyjnych do obrotowych oraz ich zachowawcza struktura, wskazuje na podejście konserwatywne do strategii majątku obrotowego.

Tablica 3 zawiera zestawienie poziomu wskaźników finansowych i syntetyczny wskaźnik strategii częściowej finansowania majątku obrotowego (SFMO). Najwyższy udział zobowiązań z tytułu dostaw i usług (ZDU) w zobowiązaniach bieżących ogółem stwierdzono w grupie gospodarstw o najniższej sile ekonomicznej, w których był trzykrotnie wyższy niż w gospodarstwach z grupy EF. Zarządzający gospodarstwami o najwyższej sile ekonomicznej preferowali inne niż te z tytułu dostaw i usług zobowiązania bieżące, co służyło poprawie efektywności wykorzystania kapitału własnego. Wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej następowało obniżenie udziału zobowiązań z tytułu dostaw i usług w zobowiązaniach bieżących. Natomiast udział zobowiązań bieżących w sumie bilansowej wzrastał wraz ze zwiększaniem siły ekonomicznej gospodarstw. Podobne zależności odnotowano również w przypadku poziomu zadłużenia długoterminowego. W małych gospodarstwach (z grupy B) zarządzający w głównej mierze finansowali działalność kapitałem własnym. Udział kapitału obcego w finansowaniu majątku tych gospodarstw wyniósł 6%. Struktura finansowania w gospodarstwach z grupy B wykazywała cechy konserwatywnego podejścia do kwestii związanych z finansowaniem majątku obrotowego. Zarządzający gospodarstwami z grupy EF wykorzystywali w znacznie wyższym stopniu kapitał obcy, a w przypadku zobowiązań bieżących preferowali źródła generujące odsetki. Świadczy to o agresywnym podejściu zarządzających do kwestii finansowania majątku obrotowego. Mimo że w przypadku działalności rolniczej nie występuje zjawisko tarczy podatkowej, zarządzający oczekiwali dodatniego efektu dźwigni finansowej i poprawy efektywności wykorzystania kapitału własnego.

W tablicy 4 zaprezentowano poziom wskaźnika syntetycznego strategii majątkowo-finansowej (SM-F) wraz ze wskaźnikami wykorzystanymi do jego obliczenia. Relacja aktywów obrotowych do zobowiązań bieżących, określana mianem płynności bieżącej, była najwyższa w gospodarstwach o największej sile ekonomicznej. Wraz ze wzrostem siły ekonomicznej płynność bieżąca ulegała obniżeniu. Najniższym poziomem płynności bieżącej charakteryzowały się gospodarstwa z grupy D. W gospodarstwach o najwyższej sile ekonomicznej wskaźnik ten był nie-

Tablica 3. Strategia finansowania majątku obrotowego gospodarstw w zależności od wielkości ekonomicznej

Lp.	Przedziały wielkości ekonomicznej	ZDU/ ZB	*ZB/AT	KW/AT	*ZD/AT	SFMO (pkt)
1	ESU B	0,10	0,02	0,94	0,04	94
2	ESU C	0,04	0,02	0,89	0,08	64
3	ESU D	0,04	0,04	0,82	0,15	30
4	ESU EF	0,03	0,05	0,76	0,19	4
5	Średnia	0,04	0,03	0,85	0,12	43

ZDU/ZB – zobowiązania z tytułu dostaw i usług/zobowiązania bieżące, ZB/AT – zobowiązania bieżące/aktywa ogółem, KW/AT – kapitał własny/aktywa ogółem, ZD/AT – zobowiązania długoterminowe/aktywa ogółem, SFMO – syntetyczny wskaźnik strategii finansowania majątku obrotowego, *destymulanta

Źródło: Opracowanie własne.

znacznie wyższy od minimum z grupy D. Udział kapitału obrotowego netto w aktywach ogółem wynosił 12%. Niższym od średniej dla całej populacji udziałem kapitału obrotowego netto charakteryzowały się gospodarstwa z grupy D, co w połączeniu z pozostałymi wskaźnikami strategii majątkowo-finansowej przyczyniło się do najniższej wielkości wskaźnika syntetycznego, świadcząc o najbardziej agresywnym podejściu do kwestii płynności finansowej. Poziom wskaźnika SM-F obniżał się wraz ze wzrostem wielkości ekonomicznej gospodarstw z grup B, C i D.

Tablica 4. Strategia majątkowo-finansowa płynności finansowej gospodarstw w zależności od wielkości ekonomicznej

Lp.	Przedziały wielkości ekonomicznej	(AO-G)/ AT	*ZDU/ AT	AO/ZB	KON/AT	SM-F (pkt)
1	ESU B	0,12	0,0016	9,96	0,15	76
2	ESU C	0,10	0,0008	6,68	0,12	59
3	ESU D	0,10	0,0013	3,70	0,10	40
4	ESU EF	0,14	0,0012	3,76	0,13	58
5	Średnia	0,11	0,0012	4,75	0,12	51

(AO-G)/AT – (aktywa obrotowe – środki pieniężne)/aktywa ogółem, ZDU/ZT – zobowiązania z tytułu dostaw i usług/aktywa ogółem, AO/ZB – aktywa obrotowe/zobowiązania bieżące, KON/AT – kapitał obrotowy netto/ aktywa ogółem, SM-F – syntetyczny wskaźnik strategii majątkowo-finansowej, *destymulanta

Źródło: Opracowanie własne.

3. Efektywność całkowitej strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko

W tabelicy 5 zestawiono charakter strategii cząstkowych i poziom syntetycznego wskaźnika całkowitej strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko. Zarządzający gospodarstwami o najniższej sile ekonomicznej, chociaż w zakresie cząstkowej strategii majątku obrotowego stosowali strategię agresywną, to w kwestii strategii finansowania majątku obrotowego przyjmowali konserwatywne podejście. Małe zadłużenie gospodarstw przyczyniło się do konserwatywnego charakteru całkowitej strategii płynności finansowej i najniższej rentowności majątku. Przykładem umiarkowanego podejścia do ryzyka utraty płynności finansowej i efektywności są gospodarstwa z grupy C. Zarządzający tymi gospodarstwami jedynie w zakresie struktury majątku obrotowego wykazywali agresywne podejście, natomiast w doborze źródeł finansowania, w porównaniu z pozostałymi grupami gospodarstw, wykazywali podejście umiarkowane. Najsilniejsze ukierunkowanie na generowanie wartości dla właściciel wykazywali zarządzający gospodarstwami z grupy D. Zarówno w zakresie struktury majątku, jak i źródeł finansowania zarządzający tymi gospodarstwami przyjmowali agresywne strategie. Pomimo najbardziej agresywnego podejścia do strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko, poziom rentowności aktywów tych gospodarstw był wyższy

Tabela 5. Całkowita strategia płynności finansowej gospodarstw w zależności od wielkości ekonomicznej

Lp.	Przedziały wielkości ekonomicznej	Charakter strategii				SC (pkt)	Rentowność (%)	
		SMO	SFMO	SM-F	SC		ROA	ROE
1	ESU B	A	K	K	K	70	8,57	9,11
2	ESU C	A	U	U	U	57	9,03	10,09
3	ESU D	A	A	A	A	38	10,48	12,85
4	ESU EF	K	A	U	A	45	12,66	16,64
5	Średnia	U	U	A*	U	48	10,19	12,05

* Średnia 51 pkt, strategia umiarkowana od 52 pkt, co oznacza minimalny poziom agresywności.

Sc – syntetyczny wskaźnik całkowitej strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko

Źródło: Opracowanie własne.

od średniej o 0,29 pkt %, a rentowność kapitału własnego o 0,8 pkt %. Wskazywać to może na wiele innych czynników niż strategia płynności finansowej, wpływających na efektywność gospodarstw rolniczych. Zarządzający gospodarstwami o najwyższej sile ekonomicznej z grupy EF, którzy osiągnęli najwyższy poziom zwrotu z aktywów ogółem i kapitału własnego, nie stosowali skrajnie agresywnego podejścia do strategii płynności finansowej. Syntetyczny wskaźnik strategii całkowitej w grupie EF był tylko o 3 pkt niższy od średniej dla całej populacji, która wynosiła 48 pkt. Również w zakresie strategii cząstkowych zarządzający stosowali zróżnicowany charakter poszczególnych strategii.

Zakończenie

W opracowaniu przedstawiono charakter i efektywność strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko w gospodarstwach rolniczych, w zależności od ich wielkości ekonomicznej. Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano następujące wnioski.

Stosowanie zróżnicowanego charakteru cząstkowych strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko, przekładało się na osiągnięcie przez gospodarstwa rolnicze wyższych stóp zwrotu. Stosowanie skrajnego charakteru strategii cząstkowych mogło przyczynić się do niższych wyników ekonomicznych gospodarstw.

Wraz ze wzrostem siły ekonomicznej gospodarstw do 40 ESU, następowało zwiększenie poziomu agresywności strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko. Wraz ze zwiększeniem poziomu produkcji zarządzający poszukują źródeł poprawy efektywności wykorzystania majątku, poprzez wzrost ryzyka utraty płynności finansowej. Po osiągnięciu wielkości 40 ESU, zarządzający gospodarstwami zmniejszają jednak ryzyko utraty płynności finansowej i dostosowują strukturę majątku obrotowego i źródeł jego finansowania do mniej przeciwnych strategii. Większa skala produkcji zapewniła oczekiwany zwrot z zainwestowanego kapitału, przez co nie skłaniała właścicieli gospodarstwa rolniczego do podejmowania dodatkowego ryzyka.

Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolniczego wpływała na zróżnicowanie charakteru stosowanych strategii cząstkowych i całkowitej strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko. W zależności od siły ekonomicznej, tj. wielkości gospodarstwa wyznaczonej za pomocą ESU, zarządzający stosowali zróżnicowane podejście do ryzyka utraty płynności finansowej i poziomu uzyskiwanego dochodu.

Literatura

1. Balicki A. (2009), *Statystyczna analiza wielowymiarowa i jej zastosowania ekonomiczno-społeczne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
2. Goraj L., Skarżyńska A., Ziętek I. (2005), *Metodologia SGM 2002 dla typologii gospodarstw rolnych w Polsce*, IERiGŻ, Warszawa.
3. Gryko J.M. (2008), *Czynniki kształtujące zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwach innowacyjnych*, w *Gospodarowanie majątkiem obrotowym w przedsiębiorstwie*, red. D. Krzemińska, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań.
4. Jaworski J. (2010), *Teoria i Praktyka Zarządzania Finansami Przedsiębiorstw*, CeDeWu.pl, Warszawa.
5. Nowak M. (1995), *Dynamiczne modele zarządzania finansami w przedsiębiorstwie*, PRET, Warszawa.
6. Osuch D., Goraj L., Skarżyńska A., Grabowska K. (2004), *Plan wyboru próby gospodarstw rolnych polskiego FAND 2004*, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa.
7. Ross S.A., Westerfield R.W., Jordan B.D. (1998) *Finanse przedsiębiorstw*, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa.
8. Rozporządzenie Rady nr 79/65/EWG z dnia 15 czerwca 1965 r. ustanawiające sieć zbierania danych rachunkowych o dochodach i prowadzonej działalności gospodarczej gospodarstw rolnych w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej (Dz.U. L 109 z 23.6.1965, s. 1859).
9. Sierpińska M., Wędzki D. (1997), *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie*, WN PWN, Warszawa.
10. Siudak M. (1999), *Zarządzanie finansami przedsiębiorstwa*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa.
11. StatSoft Polska (2012), *Analizy wielowymiarowe*, Materiały kursowe.
12. Wasilewski M. (2004), *Ekonomiczno-organizacyjne uwarunkowania gospodarowania zapasami w przedsiębiorstwach rolniczych*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa.
13. Wędzki D. (2003), *Strategie płynności finansowej przedsiębiorstwa, przepływy pieniężne dla właścicieli*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków.
14. Zabolotnyy S. (2010), *Analiza wskaźnikowa jako narzędzie klasyfikacji strategii płynności finansowej spółek giełdowych z sektora agrobiznesu*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia”, nr 587 (26).

Streszczenie

W opracowaniu przedstawiono charakter i efektywność strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko w gospodarstwach rolniczych w zależności od ich wielkości ekonomicznej. Badaniami objęto gospodarstwa rolnicze położone w regionie „Mazowsze i Podlasie” w ramach FADN. Charakter stosowanych strategii cząstkowych i całkowitej strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko wyznaczono na podstawie syntetycznego wskaźnika.

Stosowanie zróżnicowanego charakteru strategii cząstkowych strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko przekładało się na osiąganie przez gospodarstwa rolnicze wyższych stóp zwrotu. W gospodarstwach o najmniejszej sile ekonomicznej zarządzający w ograniczonym stopniu wykorzystywali finansowanie kapitałem obcym. Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolniczego wpływała na zróżnicowanie charakteru stosowanych strategii cząstkowych i całkowitej strategii płynności finansowej w ujęciu dochód-ryzyko. W zależności od wielkości ESU gospodarstwa, zarządzający stosowali zróżnicowane podejście do ryzyka utraty płynności finansowej i poziomu uzyskiwanego dochodu.

Słowa kluczowe

gospodarstwa rolnicze, płynność finansowa, strategię płynności finansowej

The effectiveness of the financial liquidity strategies in farms varied economic size (Summary)

This study presents the nature and effectiveness of financial liquidity strategies in terms of income-risk in farms depending on their economic size. Studied farms were located in the region of “Mazovia and Podlasie” within the FADN. The nature of partial and total liquidity strategies in terms of income-risk was based on the synthetic indicator.

The use of diversified partial strategies of liquidity strategy in terms of income-risk translated into farms to achieve higher rates of return. In holdings with the lowest economic strength managers have used limited external capital financing. The economic size of farms affected the diversity of partial strategies' nature and total liquidity strategy in terms of income-risk. Depending on the size of ESU, farm managers use different approaches to the risk of financial liquidity loss and the level of your income.

Keywords

farms, financial liquidity, financial liquidity strategies

